

Humaniora for Grønland og Verden

– Forskningstrategi 2019-2022 for Institut for Kultur, Sprog & Historie

I. Status

Instituttet for Kultur, Sprog og Historie, oprettet i 2014, dækker, som navnet siger, et omfattende fagligt område, som er organiseret i fire faglige enheder:

- Afdeling for Kultur- & Samfundshistorie
- Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier
- Afdeling for Oversættelse & Tolkning
- Afdeling for Teologi

Instituttets forskning består således af humanistiske videnskaber, det vil sige videnskaberne om de humane forhold og leveomstændigheder individuelt og kollektivt.

Alle instituttets medarbejdere er engagerede i forskningsprojekter, som alle har det fælles fokus og formål, at de stadigt skal højne vores viden og skærpe vores opmærksomhed om de grønlandske menneskelige forhold i et nutidigt og historisk perspektiv.

Alle forskningsprojekterne er derfor engagerede i forhold, der har umiddelbar betydning for Grønlands selvforståelse og identitet, og som derfor altid vil være af stor almen interesse i befolkningen. Samtidig har forskningsprojekterne udviklet en national ekspertise om de grønlandske levevilkår, der har stor og stigende interesse langt udover landets grænser, ligesom der i mange tilfælde indgår et internationalt samarbejde i projekterne. Flere af forskningsprojekterne tager tilsvarende sigte på vores viden om grønlandske levevilkår set i deres globale sammenhæng og med baggrund i den internationale historie, som Grønland er forbundet med.

De human-videnskabelige forskningsprojekter ved Institut for Kultur, Sprog og Historie har et klart sigte på sit arktiske hjemland, men tager i ligeså høj grad sigte på Grønland som en del af den aktuelle verden. Alle forskerne på instituttet er forskeruddannede med doktorgraden eller ph.d.-graden, og/eller lektorbedømmelse, eller under forskeruddannelse som ph.d.-kandidater. For tiden er der syv ph.d.-projekter i gang. Medarbejderne deltager alle i internationale konferencer, og afdelingerne afholder offentlige foredrag om egen og besøgendes forskning. Afdelingerne har adjungerede udenlandske forskere i sin medarbejderstab og udbyder forskningsbaseret undervisning ved gæstelærere. Instituttet indgår sammen med universitetets øvrige tre institutter i et inspirerende lokalt forskningsmiljø og i vidtforgrænsede internationale forskningsnetværk.

II. Forskningstrategi for 2019-2022

Forskningsstrategien for de humanistiske fag vil til enhver tid følge Universitetets generelle formålsparagraf (Inatsisartutlov nr. 12 af 12. juni 2019 om Ilisimatusarfik, § 2), hvorefter universitetets opgaver er:

- at levere forskning og undervisning indtil højeste internationale niveau,
- at bidrage til at fremme vækst, velfærd og udvikling i Grønland og det arktiske område,
- at samarbejde med det omgivende samfund og at deltage i den offentlige debat,
- at værne om universitetets og den enkelte forskers forskningsfrihed og om videnskabsetikken, og
- at foretage en løbende strategisk udvælgelse, prioritering og udvikling af sine forsknings- og uddannelsesmæssige fagområder.

Nærværende forskningsstrategi er således specielt en følge af det sidstnævnte krav.

Strategien er ambitiøs og visionær, men holder sig til realistiske målsætninger. Strategien vil derfor tage hensyn til de igangværende forskningsprojekter og tage udgangspunkt i deres potentiale for at føre til de ønskede større mål.

De følgende tre strategiske områder anses for at være påtrængende behov nu og de kommende år for Grønlands udvikling i vækst og velfærd. Det fjerde område er strategisk vigtigt for instituttets bidrag til den grønlandske historiske selvbevidsthed. Dertil kommer Instituttets strategier for internationalisering, kvalitetsudvikling, innovation og rekruttering, samt en konkret handlingsplan.

1. Grønland og Verden: Det moderne Grønland

Instituttet er i høj grad opmærksom på, at interessen ude i verden i disse år er stærkt stigende for at se og opleve Grønland og Arktis. Det er lige så klart, at den internationale besøgsvirksomhed vil være til stor gavn for det grønlandske samfund både økonomisk, og dermed velfærdsmæssigt, og kommunikationsmæssigt.

Instituttet uddanner unge i Grønland til at varetage væsentlige jobfunktioner, udvikle forskningen og forbedre kommunikationen nationalt og internationalt. Det er helt centralt for forskningsstrategien at øge forskningen og synliggøre Grønlands menneskelige og kulturelle historie.

Instituttet vil derfor prioritere og udbygge forskningen i Grønlands kultur- og identitetshistorie.

Til dette formål er der allerede et grundlæggende forskningsprojekt i gang om selve kilderne til det videnskabelige arbejde med den grønlandske historie: "Arkivskatte – kulturarven fra Grønland og om Grønland". Det er et ph.d.-projekt ved Aviaq Fleischer.

Dertil kommer, at der nu og i de kommende år gennemføres et omfattende forskningsprojekt om den grønlandske slædehunds historie (genetik, sundhed, og kulturhistorie), nu hvor slædehundenes æra er under pres og delvis afvikling. Slædehundenes historie afspejler naturligvis et stort stykke samfunds- og kulturhistorie og vil klart bidrage til instituttets målsætning for de kommende år. Projektet ledes af professor, dr.phil. Morten Meldgaard, og ph.d.-studerende Manumina Lund Jensen bidrager med et ph.d.-projekt om den grønlandske slædehunds kulturhistorie. Qimmeq- projektets erfaringer vil de kommende år blive videreført i et tværfagligt forskningsprojekt med arbejdstitlen "Piniartoq", der vil blive udviklet i et samarbejde med det nyetablerede Globe Institute på Københavns Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

Vores viden om Grønland og landets kulturhistorie er imidlertid nøje forbundet med vores viden om de udefrakommende forhold og omstændigheder, som de er blevet til i. Mange fænomener er kommet til landet udefra og derefter formet i sin særlige grønlandske udgave. Den grønlandske formning er igen forbundet med træk af den oprindelige grønlandske fangerkultur fra før 1721 i dens samspil med de skandinaviske Vesterbygden og Østerbygden i århundrederne tidligere såvel som kontakten med europæiske fangere.

Den kulturelle samspilshistorie kommer klart til udtryk i et fænomen som det grønlandske teater. Afdelingsleder, lektor Birgit Kleist Pedersen udforsker i øjeblikket historien om det grønlandske teater, der indgår i instituttets målsætning for de kommende år.

Det samme gælder et igangværende ph.d.-projekt, hvor den moderne grønlandske mode, som udvikles i samspil med den vestlige verdens modefænomener, men hvor de særlige grønlandske træk iagttages som udtryk for 'nationbranding'. Studiet, der gennemføres af ph.d.-kandidat Rosannguaq Rossen, vil naturligvis bidrage til instituttets strategiske målsætning for de kommende år.

Det samme gælder det igangværende antropologiske forskningsprojekt, der indsamler og analyserer aktuel viden om åndemanere i det moderne Østgrønland og om verserende ungdomskulturer i Nuuk. Igen et forskningsbidrag om det moderne grønlandske samfund og dets kulturfænomener, som er afgørende for præsentationen af Grønland i dag på baggrund af landets kulturhistorie. Forskningen varetages af lektor Kennet Pedersen.

Til målsætningen om vores øgede viden om Grønland set i et internationalt perspektiv hører klart også det igangværende forskningsprojekt ved lektor, ph.d. Silke Reeploeg om kvindernes ofte oversete livsbetingelser og forhold i Grønland i de seneste to århundreder fra 1818 til 2018.

Det samme gælder forskningsprojektet ved adjunkt, ph.d. Troels Riis Larsen om Grønland under 2. verdenskrig, herunder om den vidtgående amerikanske indflydelse på den moderne grønlandske kultur- og samfundshistorie igennem krigsårene 1940-45. Projektet sigter mod en bogudgivelse i 75-året i 2020 for afslutningen af 2. verdenskrig.

Endelig bidrager også følgende forskningsprojekt til målsætningen om vores forståelse af det moderne Grønland – og fordomme herom – set i et internationalt perspektiv, nemlig om danske fortællinger i litteraturen og populær historieskrivning om en såkaldt human kolonialisme i Grønland. Ph.d.-projektet gennemføres af afdelingsleder, adjunkt Ebbe Volquardsen.

2. Grønland og Verden: Sproget og sprogene

Som nævnt vil enhver formidling om den grønlandske kultur forudsætte den nødvendige sproglige kapacitet. For studiet af den grønlandske historie og viden om den aktuelle grønlandske kultur- og samfundshistorie vil det klart være af stor betydning at mestre det grønlandske sprog skriftligt og mundtligt. Men studiet af de grønlandske forhold vil stadig også kræve det danske sprog, eftersom kilder, forskning, og undervisning i vid udstrækning kun forefindes på dansk. Det samme gælder for den moderne grønlandske administration, samfundsdebatten, retsvæsenet med mere, at de også forudsætter moderne dansk for at kunne fungere. Endelig vil den grønlandske kontakt til den større verden selvsagt kræve størst muligt kendskab til det engelske sprog. Derfor vil instituttets forskningsstrategi for de kommende år fortsat være øget forskning (og forskningsbaseret undervisning) i de tre sprog: grønlandsk, dansk og engelsk.

Til denne målsætning bidrager forskningsprojektet ved lektor, ph.d. Arnaq Grove om status på dansk og engelsk i Vestnorden i skole, uddannelse, medier og erhverliv. Forskningsprojektet udføres i samarbejde med forskere fra Grønland, Island og Færøerne. Ligeledes Judithe Denbæks ph.d.-projekt "Betydning i grønlandsk – en undersøgelse af hvorledes orddannelser og sætningskonstruktioner bindes sammen af den underliggende semantik i grønlandsk".

De sproglige udfordringer og behov i det moderne Grønland kræver tilsvarende kapacitet til præcis oversættelse og tolkning mellem især grønlandsk og dansk (en klar nødvendighed ikke mindst i retsvæsenet og sundhedsvæsenet). Det er derfor instituttets målsætning at styrke forskningen i oversættelse og tolkning. Et ph.d.-forskningsprojekt ved afdelingsleder, adjunkt Laila Hedegaard Pedersen om brugen af tolke i kriminalsager i Grønland er under opbygning og vil klart bidrage til dette strategiske mål.

Instituttet ønsker oprettelse af et Sproglæringscenter (som ansøgt af Universitetet i foråret 2018) til sprogforskning og -undervisning i grønlandsk, dansk og engelsk. Hvis bevillingen opnås, planlægges Sproglæringscentret etableret for en forsøgsperiode på 5 år. Centret vil bidrage til øget prestige om sproguddannelserne og tiltrække unge med interesse for, kompetencer og kvalifikationer i lingvistik specifikt og sprog generelt, ikke mindst grønlandsk.

3. Grønland og Verden: Etisk bevidsthed

Det tredje strategiske mål for Institutttet vil være opnåelse af en højere grad af etisk bevidsthed med henblik på viden om og forståelse af de aktuelle moralske udfordringer i det moderne Grønland. Institutttet vil selvsagt se det som sin opgave at fokusere på de rent humane udfordringer, mens de aktuelle klimatiske forhold vil falde udenfor Institutttets forskningsområde. Med etisk bevidsthed menes imidlertid ikke blot objektiv og statistisk viden om problemerne i befolkningens trivsel, men også viden om den historiske samfundstænkning og den gensidige ansvarlighed i fællesskabet. Hertil kommer viden om de ideologiske målsætninger, som kristendommen har bidraget med, med hensyn til human omsorg, trivsel, og udvikling.

Institutttet ser det som et vigtigt strategisk mål for de kommende år at kunne bidrage til samfundsdebatten om påtrængende humane problemer i samfundet, men også at pege på mulighederne for engagement og oplysning herom med henblik på indsats for og udvikling af velfærd. Forskningsprojektet herom udføres af adjunkt med ph.d.-forløb Gimmi Olsen og fokuserer på den grønlandske folkekirke og dens diakonale og sociale indsats overfor samfundet, historisk og aktuelt.

Bidrag til det samme strategiske mål har de fortsatte studier i kristendommens historie for så vidt som de nødvendigvis vil beskæftige sig med det ideologiske engagement for human trivsel og udvikling. Det gælder lektor, ph.d. Flemming Nielsens forskning i den tidligste missionshistorie i Grønland under Hans Egede med særligt henblik på Hans Egedes første forsøg på at formulere kristendommens grundlæggende læreindhold på grønlandsk.

Det gælder ligeledes forskning i kristendommens teologiske antropologi, som den udvikles fra begyndelsen af den vestlige verdens dannelseshistorie med caritas som centrum og som den kristendom, der kom til Grønland for tre århundreder siden. Forskningen udføres af institutleder, dr.theol. Aage Rydstrøm-Poulsen. Med hensyn til forskningens ideologiske retning er denne som fri forskning naturligvis ikke styret af, men må siges at være ganske i overensstemmelse med FN's Verdenserklæring om menneskerettigheder fra 1948 og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling fra 2015.

4. Grønland og Verden: Interdisciplinært og internationalt

Det tilhører endvidere Instituttets strategiske målsætning at varetage et stort anlagt bogprojekt i anledning af 300-året for Hans Egedes ankomst til Grønland 3. juli 1721; jubilæet vil så finde sted samme dato i 2021. Bogudgivelsen, der redigeres af institutleder Aage Rydstrøm-Poulsen i samarbejde med rektor Gitte Adler Reimer og lektor, ph.d. Annemette Nyborg Lauritzen, planlægges at bestå af to bind, ét med en samling bidrag på forskellige sprog, først og fremmest dansk, men også norsk og engelsk, og et andet bind med oversættelse af hele det første bind til grønlandsk. De p.t. 29 planlagte bidrag udføres af forskere fra alle relevante discipliner og fra forskellige forskningsmiljøer; udover forskere fra Grønland, også forskere fra Danmark, Norge, og Frankrig.

Instituttet ønsker tilsvarende fortsat at udbygge sine internationale forbindelser ved at invitere udenlandske medarbejdere som gæstelærere og gæsteforskere, støtte medarbejdernes studieophold ved fremmede universiteter, deres deltagelse i internationale faglige konferencer og bidrage til internationale faglige udgivelser, ligesom instituttet i de enkelte afdelinger vil opmuntre studerende til studieophold ved internationale universiteter og ligeledes modtage gæstestuderende fra udlandet.

5. Instituttets øvrige generelle strategier

Med udgangspunkt i Universitetets strategiplan 2015-2020 ønsker Instituttet i sin strategiplan for 2019-2022 at bidrage til

- a) Kvalitetsudvikling af de forskellige fagområder

Instituttet vil sikre sig, at de enkelte uddannelser har udpeget aftagerpaneler, samt at de enkelte uddannelser plejer regelmæssig kontakt med disse, så der holdes møde mellem uddannelseslederne og panelerne mindst én gang om året. Resultatet af disse møder rapporteres til Institutledelsen med henblik på overvejelse af forslag til forbedring af uddannelserne, som alle er forskningsbaserede. Forbedring af uddannelserne vil også være tilbagevendende emner på Instituttets månedlige medarbejdermøder og Instituttets årlige temadag.

- b) Innovation: Prøveordninger og fornyelse af uddannelser

Resultaterne af de under a) nævnte aktiviteter skal om muligt føre til prøveordninger og fornyelser af uddannelsernes studieordninger.

- c) Rekruttering: Øget rekruttering af studerende og ph.d.-kandidater

Instituttet ønsker øget fokus på oplysningsarbejdet på landets gymnasier om universitetets uddannelser. Instituttet vil i samarbejde med Ph.d.-skolen styrke opfordringen til at udarbejde og søge antagelse af ph.d.-projekter og formidle ansættelse ved instituttet eller få tilknytning hertil. Medarbejdernes rolle som hovedvejledere og bivejledere skal påskønnes.

- d) Løbende debat om instituttets målsætninger og udvikling

Endelig vil Institutet fortsat ved regelmæssige medarbejdermøder og institutledelsesmøder have løbende fokus på mulige forbedringer af Institutets uddannelser. Vedrørende forskningen aftales det med de enkelte forskere, at de til orientering og inspiration fortæller om udviklingen i deres igangværende projekter ved de månedlige medarbejdermøder.

6. Konkret handlingsplan

- a) Sammen med Ph.d.-skolen arbejdes der målrettet på at få flere ph.d.-studerende ved alle fire uddannelser, særligt de to uddannelser med kandidatgrad (Afdeling for Kultur og Samfundshistorie og Afdeling for Sprog, Litteratur og Medier);
- b) Der tilknyttes adjungerede forskere (lektorer eller professorer) til instituttets fire uddannelser;
- c) Forskning og undervisning i det grønlandske sprog ved Afdeling for Sprog, Litteratur og Medier skal styrkes ved adjungering af eksterne specialister;
- d) Der oprettes et Sproglæringscenter;
- e) Der foretages lektorbedømmelse snarest muligt af adjunkterne i alle fire uddannelser.

Institut for Kultur, Sprog & Historie
Ilisimatusarfik, juli, 2019